

De Heilige Geest in het Oude Testament

Doel

Het doel van dit blok is dat je vertrouwd raakt met wat de Bijbel leert over de Heilige Geest. Het gaat daarbij niet alleen om kennis, maar ook dat die kennis toegepast wordt in je leven. Daarom is het doel ook dat je leven meer vervuld zal raken met de Heilige Geest en dat de vrucht en de gaven van de Geest door jou heen meer en meer zichtbaar worden.

Subdoelen voor deze les

1. Je bent in staat om de belangrijkste kenmerken van de Heilige Geest in het Oude Testament te noemen en toe te lichten.
2. Je kunt uitleggen welk plaats het begrip "Drie-eenheid" in het Oude Testament inneemt.

Vorbereiding

Zorg dat je zelf goed voorbereid bent over dit thema. Bestudeer de inhoud van het lesboek zorgvuldig. Neem de tijd om je geestelijk voor te bereiden.

Twee recente boeken die je kunnen helpen bij de voorbereiding zijn:

- R.J.A. Doornenbal en P.A. Siebesma (eds), *Gaven voor de gemeente; Over het werk en de gaven van de Heilige Geest* (Zoetermeer, Boekencentrum, 2005) 255 pp.
- Dr. C. van der Kooi, *Tegenwoordigheid van Geest; Verkenningen op het gebied van de leer van de Heilige Geest* (Kampen, Kok, 2006) 252 pp.

Eenvoudig leesbaar is het volgende boek:

Billy Graham, *De Heilige Geest, Gods kracht in dit leven* (Kampen, Kok, 1980) 256 pp. (Dit boek is niet meer te koop. Wij hebben het op aanvraag digitaal beschikbaar)

Benodigd materiaal:

- Laptop, beamer, verbindingssnoeren, verlengsnoer, powerpointpresentatie
- Scherm
- Flipover + stiften (N.B.: voldoende papier en stiften voor de workshops!)
- De mappen met daarin de werkbladen van elke les (alleen bij het begin van de module)
- De bladen van de uitgeschreven lessen die je aan het eind van elke les uitdeelt
- Je eigen lesmateriaal c.q. aantekeningen

De Heilige Geest

Vragen over de Heilige Geest:

Tijd:

Aankomst, opening
30 min.

Workshop 1 10 min.

Workshop 2 10 min.

Doelen&motivatie
10 min.

Totaal 60 min.

Ruimte voor het maken van aantekeningen:

Opening

Deze avond is de eerste van een serie avonden over het thema "De Heilige Geest".

Als je te maken hebt met nieuwe deelnemers, neem dan even de tijd voor voorstellen en kennis maken.

Open de avond met samen zingen, iets uit de Bijbel en gebed. Je kunt desgewenst de volgende avonden laten openen door telkens een van de deelnemers.

Bespreek eventuele praktische punten zoals de regeling voor de koffie, de betaling van het cursusgeld en dergelijke.

Introductie

Als introductie van de cursus begin je gelijk met twee workshops, hieronder aangegeven. Pas daarna ga je in op de motivatie voor en de doelen van dit thema.

Workshop 1:

Schrijf op de flipover de term "Heilige Geest". Vraag aan de deelnemers om een woord of kreet op de flipover te schrijven van wat er bij hen opkomt als ze nadenken over de Heilige Geest. Geef de stift aan een cursist en laat hem/haar het aan iemand anders geven, totdat iedereen aan de beurt is geweest. Ga er mee door totdat je denkt dat iedereen voldoende kans heeft gekregen of het flipover vol is.

Workshop 2:

Wat zijn de vragen die men heeft over de Heilige Geest? Wat wil men graag behandeld zien in deze serie lessen. Verzamel de vragen en schrijf ze op de flipover. Bewaar deze vragen en probeer ze zoveel mogelijk aan de orde te laten komen in de loop van de avonden.

De deelnemers kunnen de vragen die genoemd worden ook zelf noteren op hun werkblad. Je kunt eventueel de volgende avonden het vel ophangen en de vragen die beantwoord zijn doorstrepen. Het kan zijn dat er vragen open blijven staan, maar dat is op geen probleem, we hoeven ook niet op alle vragen een antwoord te geven.

Doelen en motivatie

- Bespreek de doelen die we met dit blok van "Bouwstenen" nastreven. Je kunt inhaken op wat zojuist is opgeschreven op de flipover.
- In de workshops en de doelen zit de nodige motivatie voor het thema van deze cursus. Je kunt daar - als dat nog niet genoemd is - aan toevoegen
  - * het belang dat Jezus zelf hecht aan de komst van de Heilige Geest (bijv. in Johannes 14)
  - * de centraleplaats die de Heilige Geest inneemt in ons persoonlijke relatie met God en in onze kerk/gemeente
  - * het belang om te kunnen toetsen wat over de Heilige Geest wordt gezegd
- Geef een kort overzichtje van de thema's van de verschillende avonden.

De Heilige Geest *in het Oude Testament*

1. Betekenis van het woord 'ruach'

2. Kenmerken van de Geest in het Oude Testament

Opdracht 1: Oude Testament onderzoek over de Heilige Geest

Doel van deze opdracht is aan de hand van verschillende teksten te ontdekken wat het OT leert over het werk van de HG.

Vorm kleine groepjes van twee tot maximaal vier personen. Elk groepje neemt een van de clustertjes teksten die hieronder en op de volgende pagina's staan.

Lees deze teksten en schrijf op een half flipovervel wat je er uit leert over de Heilige Geest.

2.1 Genesis 1:2; 6:3; Job 33:4; 34:14; Psalm 104:30; Ezechiël 37:14.

Tijd:

Totaal: 60 min.

**Inleiding en punt 1
10 m in.**

PAUZE 20 min.

Punt 2

Opdracht 1

Lezen en schrijven

15 min.

Presenteren

15 min.

Samenvatten

5 min.

**Totaal: zie volgend
blad**

Ruimte voor het maken van aantekeningen:

Inleiding

Geef aan dat we gaan beginnen met te onderzoeken wat in het Oude Testament staat over de Heilige Geest. Motiveer dat aan de hand van de inleiding uit de achtergrondinformatie die later uitgedeeld gaat worden.

1. Betekenis van het woord "ruach"

Leg uit wat de verschillende betekenissen van het woord "ruach" (spreek uit "roewach" met de klemtoon op de eerste lettergreep) zijn.

1. Betekenissen van het woord "ruach"

- "lucht in beweging"
- wind
- adem
- levenskracht
- windrichting
- gemoedstoestand
- geest (van een mens)
- Geest (van God)

Tekst	NBG	NBV
Exodus 31:3 (en 35:31)	en hem (Beseleël) vervuld met Gods Geest,	Ik heb hem uitzonderlijke talenten geschonken,
Psaalm 104:30	zendt Gij uw Geest uit, zij worden geschapen	Zend uw adem en zij worden geschapen
Psaalm 139:7	Waarheen zou ik gaan voor uw Geest	Hoe zou ik aan uw aandacht ontsnappen
Jesaja 30:1	...niet uit mijn Geest is	...tegen mijn zin
Ezechiël 11:24	In een gezicht door de Geest Gods	In het visioen dat God mij had gegeven
Ezechiël 37:14	Ik zal mijn Geest in u geven	Ik zal jullie mijn adem geven
Haggai 2:5 NBG; 2:6	...an mijn Geest in uw midden stond	...Ik zal steeds in jullie midden aanwezig zijn

Leid de volgende workshop in (opdracht 1).

2. Kenmerken van de Geest in het Oude Testament

2. Kenmerken van de Geest in het Oude Testament

- 2.1 Betrokken bij de schepping; bron van het leven
- 2.2 Leidde Israël
- 2.3 Gaf bepaalde mensen bepaalde bekwaamheden (soms voor een beperkte tijd)

Opdracht 1: Het werk van de Geest in het Oude Testament

Doel van deze opdracht is aan de hand van verschillende teksten te ontdekken wat het OT leert over het werk van de HG.

Vorm kleine groepjes van twee tot maximaal vier personen. Elk groepje neemt een van de clustertjes teksten die hieronder en op de volgende pagina's staan.

Lees deze teksten en schrijf op een half flipovervel wat je er uit leert over de Heilige Geest.

Stel de groepjes samen. De nummers van de clusters teksten verwijzen naar de uitgeschreven versie van de les. Omdat niet alle clusters even groot zijn kun je de groepen die clusters 1 en 2 doen (dat zijn vrij weinig teksten) daarna ook resp. de clusters 5 en 7 laten doen; je hebt dan in totaal vijf groepjes.

Als elk groepje zijn conclusies opgeschreven heeft, dan kan het dit kort aan heel de groep laten zien en toelichten. Geef tijdens die presentaties gelegenheid om de kernpunten op te schrijven in de open ruimte op het werkblad.

Je kunt het geheel nog eens samenvatten met de korte punten die op de powerpoint staan.

2.2 *Nehemia 9:20; 9:30; Psalm 106:33; Jesaja 63:7-15; Haggai 2:5 (in de NBG-vertaling); Zacharia 4:6.*

2.3.1 *Rechters 3:10; 6:34; 11:29; 13:25; 14:6; 14:19; 15:14; Exodus 31:3 (in de NBG-vertaling); Exodus 35:31 (in de NBG-vertaling).*

2.3.2 *Genesis 41:38; Numeri 11:16-17; Numeri 11:24-26; Numeri 27:18; Deuteronomium 34:9; 1 Samuël 10:9-11; 1 Samuël 16:13; Micha 3:8; Psalm 51:13.*

Tijd:

**Totaal: Zie volgend-
blad**

Ruimte voor het maken van aantekeningen:

2.4 2 Kronieken 15:1; 20:14; 24:20; Ezechiël 11:5; Zacharia 7:12; 2 Samuël 23:2-3; 1 Petrus 1:10; 2 Petrus 1:20-21.

2.5 Ezechiël 3:12 en 14; 8:3; 11:1 en 24; 37:1; 43:5; 1 Koningen 18:1-2; 2 Koningen 2:16 (vergelijk Handelingen 8:39).

2.6 Jesaja 32:15; 44:3; Ezechiël 36:27; 37:9, 10 en 14 (v. 14 in de NBG-vertaling); 39:29; Joël 3:1-2 (in de NBG-vertaling is dat Joël 2:28-29); Zacharia 12:10.

Tijd:

**Totaal: zie volgend-
blad**

Ruimte voor het maken van aantekeningen:

7. *Jesaja 11:1-2; Jesaja 42:1 (verg. met Matteüs 12:15-21); Jesaja 61:1 (verg. met Lucas 4:16-21).*

Tijd:

Totaal
(na de op-dracht)
125 min.

2.8 Werkwoorden i.v.m. de Heilige Geest

Num.11:25 zodra de Geest op hen rustte
Recht.6:34 Toen kwam de Geest van Heer over Gideon.
Recht.13:25 ...werd hij door de Geest tot daden aangezet.
Recht.14:6 -toen voer de Geest van de Heer in hem.
Verder vind je b.v: vervullen, uitgieten, water, vuur en oordeel.

Punt 2.8   **5 min.**

3. De Heilige Geest en de Drie-eenheid

Ons geloof in God als een drie-enig God is gebaseerd op het Nieuwe Testament. De Geest van God in het Oude Testament wordt dan ook niet duidelijk als een zelfstandige goddelijke persoon gezien. Als wij het al zien, is dat omdat we gegevens van het Nieuwe Testament teruglezen in het Oude Testament.

Punt 3 & 4   **10 min.**

Totaal: **140 min.**

Ruimte voor het maken van aantekeningen:

(vervolg kenmerken)

- 2.4 Inspireerde
- 2.5 Verplaatste mensen
- 2.6 sleutelrol bij toekomstig heil van Israël
- 2.7 er komt een "gezalftde" die heil zal brengen

Bouwstenen voor je leven

5

Woorden i.v.m. de Geest:

- rusten op iemand (Num.11:25)
- komen over ("aantrekken") (Recht.6:34)
- aanzetten tot daden ("opperren") (Recht.13:25)
- varen in (Recht.14:6)
  - en verder o.a.:
  - vervullen
  - uitgieten
  - water
  - vuur
  - oordeel

Bouwstenen voor je leven

6

Punt 8 van dit onderdeel is nog niet aan de orde geweest. Dit kun je zelf bespreken. Hoeveel tijd je er aan besteed hangt af van hoe laat het inmiddels geworden is. Zoek naast de genoemde teksten zelf voorbeelden (bij vervullen, water, vuur, oordeel e.d.).

3. De Heilige Geest en de Drie-eenheid

Doceer dit punt.

4. Vragen voor overdenking

1. Welke kenmerken van de Geest in het Oude Testament herken je ook in deze tijd?
2. Welk van deze kernmerken zou je meer in je eigen leven of gemeente willen zien?
3. Hoe zou dat kunnen gebeuren?

4. Vragen voor overdenking

1. Welke kenmerken van de Geest in het Oude Testament herken je ook in deze tijd?
2. Welk van deze kenmerken zou je meer in je eigen leven of gemeente willen zien?
3. Hoe zou dat kunnen gebeuren?

Bouwstenen voor je leven

7

4. Samenvatting

Vat de les samen. Kijk of vragen die aan het begin gesteld zijn, al zijn besproken. Wijs op punt 5, voor hen die thuis behoefte hebben verder met het onderwerp te gaan. Deel de bladen van het lesboek uit.

(Als er tijd over is kun je die tijd gebruiken om in dezelfde kleine groepjes waarin al samengewerkt is de vragen voor overdenking te bespreken.)

Afsluiting

Voorstel tijdschema:

Onderdeel van de les	Werkvorm	Hulpmiddel	Tijd	
Aankomst, opening			30 min.	
Introductie: Workshop 1 Workshop 2	Workshop, plenair Workshop, plenair	Flipover Flipover	10 min. 10 min.	
Doelen en motivatie	Doceren		10 min.	
<u>Inleiding en punt 1</u> "Betekenis van het woord ruach"	Doceren	PPP	10 min.	
PAUZE			15 min.	
<u>Punt 2</u> Opdracht 1 Eerste deel - teksten lezen en conclusies trekken Tweede deel: Presenteren Samenvatting	Overleg in kleine groepjes.	Flipovervellen PPP	50 min. 20 min. 5 min.	
<u>Punt 2</u> onderdeel 8	Doceren	PPP	5 min	
<u>Punt 3</u> "De Heilige Geest en de Drie-eenheid" <u>Punt 4</u> "Samenvatting"	Doceren	PPP	10 min	
Vragen voor overdenking	In groepjes bespreken		????	
Afsluiting			5 min.	

